Oponentský posudek diplomové práce Luďka Šofra s názvem *Ostří v očích čích? Tvých*

Filosof Maurice Merleau-Ponty přináší v eseji *Oko a duch*, k němuž se Luděk Šofr v textové části práce odkazuje, dvě zajímavá tvrzení o malbě: za prvé, že podstatou malířství je průzkum způsobů, jimiž se nám zviditelňují objekty a za druhé, že malíř/malířka přetváří svět do obrazů tím, že mu propůjčuje své tělo. Tato tvrzení snad společně tvoří určitý axiom, jehož prostřednictvím se lze k dotyčnému diplomovému projektu vztahovat.

Práce celkově vykazuje značnou formální a konceptuální soudržnost. Stanovuje si komplexní, ale jasně artikulované pole zájmu, které zpracovává s přesností, pečlivostí a estetickou koherencí. Použitý teoretický materiál neslouží jen k sekundární kontextualizaci, ale zjevně hluboce utváří celé diplomantovo přemýšlení v malbě i objektu. Koncepty z filozofie, ale i teoretické matematiky tak poodhalují komplexní významy za jednotlivými aspekty výtvarné práce v obou zvolených médiích, domnívám se však, že fungující komunikace tahů/tvarů a jemná dynamika mezi malbami a objekty nabízí i velmi intuitivní, na konceptech nezávislou rovinu prožitku, což hodnotím velmi pozitivně.

Reflexe práce Luďka Šofra pro mě byla trochu výzvou. Vzpěčuje se totiž čtení na půdorysu aktuálních uměleckých trendů, neboť se vyznačuje určitou záměrnou nesoučasností, stejně jako neredukovatelnou vztahovostí, z níž vyrůstá. Ačkoli by bylo možné jí interpretačně přiřknout některá témata rezonující velkými světovými přehlídkami (např. tělesnost vnímání a myšlení či vztah člověka a přírody nebo člověka a nástrojů v rámci posthumanistického diskurzu), je zřejmé, že se tu jedná o víc než pouhé „téma“, k němuž by autor chtěl, nebo vůbec mohl, přistupovat nějak zvenčí.

Návštěva ateliéru Luďka Šofra na jeho rodinném statku mi, doufám, umožnila trochu lépe pochopit jeho vtělené pojetí krajiny, o níž si nemůžeme romanticky nalhávat, že jsme s ní v neproblematické jednotě, ale která zároveň není ani čímsi cizím, z čeho se už po staletí pokoušíme vydělit osvícenským raciem. Krajina, v níž diplomant přebývá a maluje, není abstraktním ideálem, ale bezprostředně žitou hmotou, do níž jsme nesčetněkrát ťali faktickou i pomyslnou kosou a s níž jsme proto vždy nevyhnutelně propleteni v otevřeném procesu. Proto se tu nemluví o „přírodě“, nýbrž o tom, co se rozkládá přímo před námi – o (často násilně) rozrýpané, postupně ukrajované skutečnosti, k níž se vztahujeme smysly, především zrakem. A také o horizontu krajiny, jehož prostřednictvím se (i dle některých topologických teorií) nejen orientujeme v prostoru, ale zároveň se ve vztahu k němu utváří samotná naše mysl. Jak připomíná Merleau-Ponty v již zmiňované eseji, svět a tělo jsou tvořeny toutéž látkou – a právě pohled je spojuje. Pohled tak nelze považovat za pasivní pozorování, ale vždy za akt vzájemného propojení: je řezem, protože má citelnou hmotnou existenci, zakusuje se do krajiny, stejně jako se krajina zakusuje do nás, když postupně a neslyšně tvaruje naše fyzické i mentální já.

V tomto kontextu je klíčový diplomantem zmiňovaný dvojí význam slova trávení: jednak ve smyslu aktivního pobytu v čase a prostoru, ale zároveň jako metabolismu látek –

procesu, který je na mnoha úrovních zároveň vnitřní i vnější. Obrazy Luďka Šofra od nás skutečně vyžadují trávení ve smyslu časové investice a aktivního pohledu, jehož anatomii nám ve svých křehkých, vzdušných, avšak nebezpečně ostrých liniích naznačují jeho objekty. Ve světě stovek bienále a překotného scrollování newsfeedem je takový požadavek možná nevýhodou. Pokud však práci svůj čas-pohled věnujeme, odmění nás jeho transformativním, metabolickým opětováním, které nás, v tom nejlepším smyslu, nenechá beze změny.

Na základě výše zmíněných obsahových i formálních kvalit práci hodnotím známkou výborně (1) a doporučuji diplomantovi udělit titul MgA.

V Praze dne 6. 6. 2024

Noemi Purkrábková